

Boverkets förslag till föreskrifter om motordrivna anordningar

Remiss från Boverket
Remisstid den 7 mars 2025

Förslag till beslut

Borgarrådsberedningen föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.

1. Remissen besvaras med hänvisning till vad som sägs i stadens i promemoria.
2. Paragrafen justeras omedelbart.

Föredragande borgarrådet Jan Valeskog

Sammanfattning av ärendet

Boverket har tagit fram ett förslag till nya föreskrifter om motordrivna anordningar. I de nya föreskrifterna görs en uppdelning av bestämmelserna i Boverkets föreskrifter och allmänna råd (2011:12) om hissar och vissa andra motordrivna anordningar, H-föreskrifterna. Förslaget intention är att tydliggöra reglernas syfte och underlätta förståelsen och därmed tillämpningen av reglerna. Förslaget innebär i huvudsak tre förändringar jämfört med de tidigare H-föreskrifterna:

- Möjligheterna att göra avsteg från föreskrifterna med hänsyn till byggnadsverkets eller anordningens förutsättningar kompletteras med ett dokumentationskrav.
- Ett förtydligande om att en motordriven anordning ska vara fackmässigt projekterad, utförd och installerad för att säkerställa att anordningen uppfyller krav på säkerhet och hälsa görs. Detsamma gäller för drift, skötsel, tillsyn och underhåll av anordningen.
- De detaljerade reglerna för skötsel och tillsyn förs inte in i författningsförslaget. Detsamma gäller allmänna råd om driften av linbaneanläggningar för persontransport.

De nya författningarna föreslås träda i kraft den 1 december 2025. Remissen har skickats till bland annat Stockholms stad för yttrande.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, exploateringsnämnden, fastighetsnämnden, stadsbyggnadsnämnden, trafiknämnden och Stockholms Stadshus AB. Fastighetskontoret och stadsbyggnadskontoret har inkommit med kontorsyttrande på grund av kort remisstid. Trafiknämnden avstår från att svara på remissen då den har lite påverkan på nämndens verksamhet. Exploateringsnämnden har inte inkommit med svar.

Stadsledningskontoret konstaterar att förslaget berör staden utifrån myndighetsutövning och stadsbyggnadsnämndens uppdrag samt i de fall staden ikläder sig rollen som byggherre. Förslaget är en del av en större regelförändring som Boverket föreslår vilket ställer nya krav på byggnadsnämnderna och det finns risk att bedömningarna försvåras vilket kan leda till fler överklaganden. Samtidigt kan det nya systemet stimulera innovation och utveckling.

Fastighetskontoret ser positivt på att Boverkets regler om motordrivna anordningar syftar till att skapa ett förenklat och konsekvent regelverk. Då författningsförslaget inte påverkar kravnivåerna utan enbart omfattar Boverkets tillämpningsföreskrifter har kontoret inget att invända i sak mot de föreslagna förändringarna.

Stadsbyggnadskontoret har tidigare framfört synpunkter avseende det nya systemet för byggregler som föreliggande förslag är en konsekvens och del av. Givet att staten redan beslutat om att det nya systemet ska införas så kan inte stadsbyggnadskontoret idag se några uppenbara brister eller särskilda frågeställningar avseende det just nu aktuella området. Sammanfattningsvis bedömer kontoret alltjämt att byggnadsnämnderna kommer att få nya komplexa arbetsuppgifter.

Stockholms Stadshus AB anför att uppdelningen som görs i syfte att tydliggöra innebörd och underlätta förståelsen av föreskrifterna samt även tillämpningen av reglerna är positiv. Förtydligandet kring kraven på fackmässig projektering, installation och underhåll underlättar både säkerheten och funktionaliteten i bolagens olika anläggningar. Förslaget kan leda till ökad administration och även kostnader för myndigheter och kontrollorgan som ska anpassa sina rutiner till ett nytt format av regelverk.

Föredragande borgarrådets synpunkter

Stockholms stad har sedan tidigare lyft farhågor och kritik kring införande av ett regelverk som innebär en förskjutning från förhandsprövning till tillsynsskedet. Det finns uppenbara risker att behov av anpassningar sker sent i en byggprocess där de upparbetade kostnaderna är stora och förändringar är kostsamma för byggaktören. Samtidigt blir byggnadsnämndens kontroll och arbete omfattande utifrån de många bedömningar som kommer behöva ske inom varje projekt. Förslaget kommer leda till ökade konflikter och riskera ett ökat antal överklaganden av byggnadsnämndens beslut och hantering. Bristen på standardisering kan främja innovation men den uppenbara risken är att det leder till en mer omfattad och längre prövning av krav

samt en större osäkerhet för byggaktören kring bedömningen av en redan genomförd åtgärd.

Gällande remissens förslag vill jag särskilt lyfta stadsbyggnadskontorets bedömning om att behovet av, utöver ett dokumentationskrav för avvikelser, formkrav för dokumentationen av avvikelser så att myndigheten explicit kan ta ställning till dessa i ett beslut. Detta för att förenkla och öka effektiviteten i möjligheten att bedöma avvikelser. Då byggnadsnämnden i Stockholm hanterar ca 200 000 dokument, varav ca 85 % inom bygglovsområdet, skulle bristen på formkrav leda till att inlämnade uppgifter behöver granskas och kontrolleras i stor omfattning med lägre effektivitet i hanteringen kring bygglov för kommunen som följd.

I övrigt hänvisar jag till stadsledningskontorets yttrande för stadens generella synpunkter och stadsbyggnadskontorets yttrande gällande specifika behov av precisering av förslaget.

Stockholm den 5 mars 2025

Jan Valeskog

Bilaga

Remiss - Boverkets förslag till föreskrifter om motordrivna anordningar, dnr KS 2024/1360-1.4

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Ärendet

Boverket har tagit fram ett förslag till nya föreskrifter om motordrivna anordningar. I de nya föreskrifterna görs en uppdelning av bestämmelserna i Boverkets föreskrifter och allmänna råd (2011:12) om hissar och vissa andra motordrivna anordningar, H-föreskrifterna. Förslaget intention är att tydliggöra reglernas syfte och underlätta förståelsen och därmed tillämpningen av reglerna. Förslaget innebär i huvudsak tre förändringar jämfört med de tidigare H-föreskrifterna:

- Möjligheterna att göra avsteg från föreskrifterna med hänsyn till byggnadsverkets eller anordningens förutsättningar kompletteras med ett dokumentationskrav.
- Ett förtydligande om att en motordriven anordning ska vara fackmässigt projekterad, utförd och installerad för att säkerställa att anordningen uppfyller krav på säkerhet och hälsa görs. Detsamma gäller för drift, skötsel, tillsyn och underhåll av anordningen.
- De detaljerade reglerna för skötsel och tillsyn förs inte in i författningsförslaget. Detsamma gäller allmänna råd om driften av linbaneanläggningar för persontransport.

Remissammanställning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, exploateringsnämnden, fastighetsnämnden, stadsbyggnadsnämnden, trafiknämnden och Stockholms Stadshus AB. Fastighetskontoret och stadsbyggnadskontoret har inkommit med kontorsyttrande på grund av kort remisstid. Trafiknämnden avstår från att svara på remissen då den har lite påverkan på nämndens verksamhet. Exploateringsnämnden har inte inkommit med svar.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 18 februari 2025 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsledningskontoret konstaterar att förslaget berör staden utifrån myndighetsutövning och stadsbyggnadsnämndens uppdrag samt i de fall staden ikläder sig rollen som byggherre. I de fallen handlar det främst om fastighetsnämnden och flera av de kommunala bolagen. Boverket bedömer att förslaget inte får några betydande ekonomiska konsekvenser i något av fallen.

Stadsledningskontoret konstaterar att förslaget till nya föreskrifter är en del av nya byggregler som tagits fram av Boverket. Det nya systemet innebär att nya föreskrifter ska precisera de krav som ställs i lag och förordning. Därefter förväntas branschen ta fram lösningar som uppfyller kraven som i sin tur provas av landets byggnadsnämnder. Stadsbyggnadsnämnden resonerar kring dessa frågor i sitt yttrande

och har även gjort det i tidigare remissvar. Det nya systemet ställer nya krav på byggnadsnämnderna och det finns risk att bedömningarna försvåras vilket kan leda till fler överklaganden. Samtidigt kan det nya systemet stimulera innovation och utveckling.

Stadsledningskontoret föreslår att kommunstyrelsen anser remissen besvarad i enlighet med vad som sägs i stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.

Fastighetskontoret

Fastighetskontorets tjänsteutlåtande daterat den 30 januari 2025 har i huvudsak följande lydelse.

Kontoret ser positivt på att Boverkets regler om motordrivna anordningar syftar till att skapa ett förenklat och konsekvent regelverk. Då författningsförslaget inte påverkar kravnivåerna utan enbart omfattar Boverkets tillämpningsföreskrifter har kontoret inget att invända i sak mot de föreslagna förändringarna.

Stadsbyggnadskontoret

Stadsbyggnadskontorets tjänsteutlåtande daterat den 30 januari 2025 har i huvudsak följande lydelse.

Förslaget till nya föreskrifter ansluter till de nya utgångspunkter för byggregler i Sverige som Stockholm tidigare har yttrat sig över. Det nya systemet innebär att nya föreskrifter ska precisera de krav som ställs i lag och förordning.

Samhällsbyggnadssektorn förväntas sedan ta fram lösningar som uppfyller kraven och byggnadsnämnderna ska förhålla sig till det i sin tillståndsgivning. Det innebär att utgångspunkten för de nya författningarna är att det inte ska förekomma några allmänna råd, utan enbart föreskrifter som innehåller bindande regler. Reglerna ska innehålla de krav som ställs på förväntat resultat, men staten ska inte formulera hur dessa krav kan anses uppnås.

Stadsbyggnadskontoret har tidigare framfört sina synpunkter avseende det nya system för byggregler som föreliggande förslag är en konsekvens och del av. Givet att staten redan beslutat om att det nya systemet ska införas så kan inte stadsbyggnadskontoret idag se några uppenbara brister eller särskilda frågeställningar avseende det just nu aktuella området. Sammanfattningsvis bedömer kontoret alltjämt att byggnadsnämnderna kommer att få nya komplexa arbetsuppgifter. Visserligen kommer kanske någon att kunna uppleva det som positivt att de förväntas bidra till samhällsutvecklingen genom ett nytt ansvar för att befinna sig i teknik- och metodfronten, snarare än i ett per definition eftersläpande system av allmänna råd med mer konkreta riktningsskivare – och i det här fallet för ett teknikområde med koppling till hälsa och säkerhet samt med stor betydelse för enskilda människors vardag – men det kommer också att ställa nya och stora krav på byggnadsnämnderna.

Även på det nu aktuella området ska byggherren kunna avvika från bestämmelser – åtminstone för åtgärder i befintliga byggnader, inom det nu aktuella området. Ett dokumentationskrav införs förvisso för avvikelser, men inget formkrav. Det innebär, som stadsbyggnadskontoret uppfattar det, att det kan räcka med någon understucken placering i ett omfattande material för att byggherren ska anses ha uppfyllt dokumentationskravet, och ansvaret faller helt på byggnadsnämnden i det fall en handläggare skulle missa det. Det kräver alltså en omfattande kontroll av myndigheten, som då får ansvaret för kontrollen utan stöd i några krav på formerna för redovisningen. Mot bakgrund av att Stockholms stadsbyggnadsnämnd årligen hanterar ca 200 000 dokument, varav ca 85 % inom bygglovsområdet, så anser stadsbyggnadskontoret alltså att avvikelser ska dokumenteras med formkrav, så att myndigheten kan ta explicit ställning till dessa i ett beslut.

Därutöver ställs även inom det här området krav på ”fackmässigt utförande” och dylikt, baserat på branschstandarder och dylikt. Frågan som reses är då vad ”fackmässigt utförande” innebär vid varje givet ögonblick och vad som ska sägas utgöra branschstandard. Det kan låta självklart men är i praktiken ofta en komplicerad bedömning. Det kan i sin tur bli föremål för ifrågasättanden och prövningar där byggnadsnämnderna har det slutliga ansvaret. Det är också oklart hur branschens utveckling av standarder och uppfattning av vad som är fackmässigt utförande kan påverkas av ändrade villkor för byggnadsnämndernas tillståndsgivning. Det bedöms enligt stadsbyggnadskontoret kunna bli komplicerat för handläggare och i förlängningen för nämnden att ta ställning till dessa frågor. Särskilt i de fall överklaganden eller tillsyn blir aktuellt.

Stockholm har tidigare framfört att staden anser att förskjutningen från förhandsprövning till tillsynsskedet är olyckligt, sannolikt innebär ökade kostnader och risker för kommunernas byggnadsnämnder, ställer krav på nya kompetenser och nya arbetssätt samt bedöms komma att ha negativ påverkan på bebyggelsemiljön. Visserligen kommer det att kunna öka utrymmet för viss kreativitet i den komplicerad bransch det omfattar, med ibland lyckosamma resultat som kan bidra till en något snabbare utveckling, men samtidigt är inte all kreativitet lyckosam och sannolikt kommer byggnadsnämndernas utrymme för kreativitet och utveckling att behöva prioritera de mindre lyckosamma exemplen på kreativitet.

Stockholms Stadshus AB

Stockholms Stadshus AB:s yttrande daterat den 7 januari 2025 har i huvudsak följande lydelse.

Koncernledningen anser, i likhet med bolagen, att uppdelningen som görs i syfte att tydliggöra innebörd och underlätta förståelsen av föreskrifterna samt även tillämpningen av reglerna är positiv. Förtydligandet kring kraven på fackmässig projektering, installation och underhåll underlättar både säkerheten och funktionaliteten i bolagens olika anläggningar.

Koncernledningen instämmer i synpunkten om att en uppdelning med tydligare struktur ger förutsättningar för en mer effektiv och korrekt tillämpning av reglerna inom branschen. De allmänna råden och föreskrifterna kan i nuvarande form uppfattas som både omfattande och svårlästa, med hänvisningar till andra myndigheters regler. En ytterligare aspekt med uppdelningen är att hissdirektivet 2014/33/EU harmoniseras bättre med EUs regelverk.

Att göra denna uppdelning, kan däremot innebära en ökad administration och även kostnader för myndigheter och kontrollorgan som ska anpassa sina rutiner till ett nytt format av regelverk, som innehållsmässigt i stort är detsamma som tidigare. Detta behöver hanteras på ett effektivt sätt av berörda parter.

Underremisser

Stockholm Parkering AB:s remissvar har i huvudsak följande lydelse:

Stockholm Parkering ställer sig positivt till förslaget och ser förtydligandet av kraven på fackmässig projektering, installation och underhåll som ett viktigt steg i att säkerställa både säkerheten och funktionaliteten i bolagets anläggningar.

Skolfastigheter i Stockholm AB:s remissvar har i huvudsak följande lydelse:

SISAB välkomnar Boverkets förslag till föreskrifter om motordrivna anordningar och har inga särskilda synpunkter på förslaget.

AB Svenska Bostäders remissvar har i huvudsak följande lydelse:

Svenska Bostäder har inga invändningar mot Boverkets förslag till nya föreskrifter gällande motordrivna anordningar.

Micasa Fastigheter i Stockholm AB:s remissvar har i huvudsak följande lydelse:

Micasa Fastigheter i Stockholm AB noterar att Boverkets förslag till nya föreskrifter inte innebär några egentliga förändringar av de nuvarande kraven och att förslaget även följer samma anda som Boverkets förändrade byggregler, vilket bolaget anser är positivt.